

Landskap: *Småland*Upptecknat av: *Erik Linnestrom*Härad: *Wästbo*Adress: *Tegnérgat. 34^I Sthlm.*Socken: *Färgaryd*Berättat av: *C. J. Hallgren*Uppteckningsår: *1937*Född år *1873* i *Färgaryd*

Uppteckningen rör

sid.

Människor förvandlade till vargar.

3-6.

Om Färgaryds vägar.

7-10.

Tid o. tidsindelning.

11.

Märkesdagar.

12.

Grötrim.

13.

Om liktornar.

14.

Skriv endast på denna sida!

14 sid.

14 sid.

5284

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Skriv endast på denna sida!

5284

Sagsmännan.LUNDS²UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Carl Johan Kallgren är född i Byås i östra Långaryd, där han växte upp. Som sin far och sin farfar var han snickare o. gick omkring o. tiurade hus, och stod i faderns verkstad o. täljde o. svarvade. Då växade han ut för en olyckshändelse vid en bygge o. en förlamning började inträda i benen o. i ens armen. Han slog sig då på verkstadsarbetet på allvar. Nu är han ortens liishefts- och råfsmakare, svarvar skålar o. fat - icke originella men mycket vardagsvara. Bortsett från verkstaden. Går i Långaryds by, som föga varit utom sekuren o. föga läst.

Människor förvandlade till
vargar.

Lappar o. finnar det har varit de värsta till att kunna trolle- och de kan nog en del än, det är säkert. Och gamla knektar, som hade varit ute i kriget i Finland, de kunde tala om lite. De sa, att t. o. m. barnen kunde göra en del. Ett par knektar kom en gång in i en stuga där o. ville ha sig lite mat. Där fanns ingen av de äldre^{inne}, men det var många små barn inne o. de hade knuttit upp i spisen o. salt o. petade i askan där. De frågade knektarna, vad det var för något o. då sa barnen på sitt språk att de salt o. rödde ihop löss åt de svenske soldaterna. Och när knektar

fort.

na tillade efter, så såg de att där ^{forts.} kom
lös ur askan så det brölade.

Det var mycket de ställde till för knek-
tarna, men ingen råkade så illa ut,
som de som blev förvandlade till var-
gar. Det ska inte ha varit så få o.
det var åtminstone två, en här i Rock-
na o.-en i Långaryds sn. Det fanns
ett sätt att komma ifrån den där
förvandlingen och det var om en sån
'människovarg' kunde riva ihjäl en
människa o. äta upp levern på hen-
ne.

Den knekten, som var från Rockna,
han fick stryka i kring i skogen i
flera år, men så en julnatt, när
folket gick till julskan, så sprang
^{forts.}

han på sin egen mon o. rev ihjäl henne
o. åt upp hennes lever o. då blev han
människa. Men de så, att han hade
svansen kvar, till döddagar - den kom
han inte ifrån.

Den "människovargen" som var från
Långaryd, den gick det aldrig för att bli
människa. Han strök i krig i många år
sen kriget var slut. Sen gång, så blev
det vargskall där o. de gick ut med si-
na nät könderna. De fick en varg och
så i näten, men han levde o. regera-
de så alldeles. Till slut fick de honom
riktigt misnard o. tog o. stötte sina
spjut i honom. Sen tog de o. flådde
honom o. då så de - och där var en
skomakare som kallades Jorgalias, som

5284

var med s. han har talat om det - att de
säg hela raden med knuckelknappar
mellan skinnat och höttat.

forts.

LUNDS ⁶UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om Fångaryds vägar.

Vägväsendet inom socknen var förut mycket dåligt ordnat. Man hade ju dock Nissa stigen på norra stranden av Nissen, o. kunde lätt komma till Kalvestad om man väl var ute på den. Värre var det inom socknen. Där fanns det inga vägar, som kunde mäta sig med Vallmans. Till kyrkan i sn. nöd - belägen så långt från Hallens gränsen som möjligt - färdes en vagn fr. sn. sv. del, den s.k. kyrkvägen. Denna var farbar även med vagnar, men hästar fanns ju inte i socknen varför tätur. kyrkfärderna alltid företogs till fots. Vill man över Nissen fanns en bro nära kyrkan att fara över på. Skulle man gå tog man sig ofta över på de s.k. fikena, anordningar på fång-

5284
fortf. av lue o. äl, som sträckt sig över hela
än (se foto i särskild samling.) Bror över
äarna i socknen fanns i regel ej, men
gick över på utlagda stockar, där så gick.
Över än Svallren som passerades på vägen
Ryde - Hallaböke, låg en sådan stock vid
Sandåkra - Sandåkra stock - en passage
som inte alltid var lätt att klara, men
än en gång kunde det att "bestämda"
bönder, ja, även pirlen, inte kunde hålla
balansen utan steg miste. Så skall en
kommunist ha kammat i än efter en
hufvudsak o. haft kyrkböckerna med sig i
fallet. Han lär ha utbrutit: "Här ligger man
med 1500 själar på sidan ^{hjärtan} ~~hjärtan~~ I." Stocka-
backe kallas en lycka vid den gamla stockens
plats.

Ville man från Färgaryd komma
fortf.

Skriv endast på denna sida!

forts.

5284

öster ut i.e. till S. Unnarvåg fick man gå
en enkel gångväg o. när man kom till
den s.k. Långvågs å (än mellan N. Färger o.
Nissan) fick man so över vid ett ställe
som kallades Djupsnabben, ett ställe nära
N. Färger. Lökenslarna österut voro för-
den skulle inte särskilt livliga o. stäl-
lena öster om än torde därför ha varit
mycket isolerade.

Kommunisten i Långvåg (annex
till Långvåg) bodde förut i Långvåg
- för ganska lång tid sedan - ardeles ö.
om Långvåg å. När han färdades till
kyrkan skedde detta med båt. Han
rodde utifrån Långvåg å o. fortsatte
sedan på Nissan till kyrkan, en väldigt
omväg ju, om man ser på fågelvägen.
Han lät i den stora massen nedanför
forts.

Skriv endast på denna sida!

forts.

5284

Ryds gräva en ny färd i ån ^{som} ~~da~~
slingrade sig i våldiga vindingar på
ett ställe! Prästgropen kallar man
den nya färd.

På den s.k. kyrkvägen (Ryde - kyrkan),
brukade kyrkofolket stanna vid en källa
o. prygga upp sig innan man kom fram
till kyrkan o. -sommartid- ta på resp. på
hemvägen ta av sig skorna (de var för dyr-
bara att gå med hela vägen. Pissstället
var denna plats' gängse namn.

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Smr.
Västbo
Förägar
1937

5284

Stift o. tidindelning

Stifts Council

11
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stift indelades i fyra trättingar. Ex. räk-
ning hörs blott på våren, den trätting
som började 6 april, på Wilhelmsdalen
o. varade till början av juli - gamle und-
sommars. Då började en ny trätting, vid
mikaelsmässan (mekalsmässen) en, vid
juli en. Detta kallas veckoräkning. När
räknade veckorna beklänges - började med
trettonde, tolfte o.s.v. t. o. m. Sjätte o. femte -
detta blott i den trätting, som började 6
april. I regel hade de olika veckorna sitt
bestämda arbete - t. ex. havreveckan, då hav-
re skulle säas, men man följde också
principen 'så när det är boet', o. s. v.
när marken var tjämlig.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Närbo
Fångar
1937

5284

Märkesdagar. Född 1873. Fångar
Nym. P. R. Rönneholm
Per C. J. Hallgren

12
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24 febr. Mattias kastar heta stenen
(i en korgar smälta)

Vårfrudagen (vårpedan) våffeldan:
Då fick man lägga sig i gusen säng
första sommarnatten: då fick
allt liv: växter, blommor o. träs.

Kristi himmels- Första metadagen. Då den
färd dag: Första metadagen. Då den
sär 'rävesan' med sina ungar i solske-
net.

Mikaelsmässan (mekalemaise). Den sista
sommardagen.

Gröten

5284

13
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När deto äto gröt - julagröt - så skulle
det rimmas. Och ibland kunde det bli
sådana rim, att det blev långt osämba
av det o. många Frägheter. Ett minns
jag, som det var fallet med.

Denna gröten ä kokt i en gryta
ä inte i en bölle
du la' mer i din ski (sked)
än du orka ä löbba (lyfta)

sa svarade den andre:

Denna gröten ä kokt i en gryta
och inte i en böst (borste)
den störste stacharen rimmade först.

Småland.
Västbo hd.

5284

Färjängels an. Om liktornar.

Reviderad C. Hallgren
f. 1873

Här i socknen finns det folk ännu, som
när det ringar tacktågsbegravning går ut
barfotta o. sparkar upp med fötterna o.
skriker: "Tag mig med! Tag mig med!" Det
är liktornerna de tror, att de blir av med.

14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV